

Lausunto

23.01.2019

MV/183/05.01.02/2018 1 (5)

Helsingin kaupunki / Kaupunkiympäristön toimiala
PL 10
00099 Helsingin kaupunki

Viite Lausuntopyyntö 9.11.2018

Asia **HELSINKI, Finlandia-talon perusparannus**

Helsingin kaupungin Kaupunkiympäristön toimialan rakennetun omaisuuden hallinta-palvelu on pyytänyt Museovirastolta lausuntoa Finlandia-talon perusparannuksen hankesuunnitelmasta. Lausuntoaineisto käsittää Arkkitehtitoimisto NRT Oy:n laatimat 7.11.2018 päivättyt suunnitelmat 1619-L1a – L7d ja 27.11.2018 päivätyn rakennustapaselostuksen, jonka ovat laatineet Arkkitehdit NRT Oy, Ramboll Finland Oy, Sitowise Oy ja Granlund Oy.

Finlandia-talo ja suojelupäätös

Alvar Aallon suunnittelema Finlandia-talo on valmistunut kahdessa osassa, konserttisiipi 1971 ja kongressisiipi 1975. Rakennuksessa on tehty vuosien kuluessa muutoksia ja osittaisia peruskorjauksia jatkuvan ylläpidon ohella.

Laajennus Veranda valmistui 2011. Siinä sisäänajokerroksen katettu ulkotila muutettiin näyttely- ja kokoustilaksi. Vanhasta ulkotilasta muistuttavat pronssiverhotut pilarit ja ulkokäyttöön suunnitellulla klinkkerillä verhottu sauvatiiliseinä. Samaan aikaan rakennettiin kalliopysäköintiluola Finlandia-talon alle.

Finlandia-talon laajentaminen liittyi säännöllisen konserttitoiminnan päättymiseen talossa ja käytön painottumiseen kokouksiin ja tapahtumiin. Sama suuntaus vaikuttaa edelleen toiminnallisiin muutoksiin. Finlandia-talossa järjestettävät tilaisuudet ovat kertaluontoisia ja vaativat erityisjärjestelyitä, -kalustuksia ja -rakenteita. Tämä kuluttaa erityisesti talon alkuperäiskalusteita ja -pintoja säännöllistä konserttitoimintaa enemmän. Hallinnon tiloissa on parannettu tilatehokkuutta.

Finlandia-talo on suojeltu rakennussuojelulain nojalla. Rakennussuojelupäätöksellä 5.12.2002 muutetut Finlandia-talon suojelumääräykset ovat seuraavat:

1. Rakennuksen julkisivuissa tulee säilyttää alkuperäistä vastaava arkkitehtoninen asu materiaalien, värien ja jäsentelyn osalta.
2. Rakennuksen yleisölle avoimina pidettävien sisätilojen huonejako, materiaalit, väritys ja kiinteä sisustus on säilytettävä alkuperäistä vastaavina.
3. Entinen sisääntulosyvennys pohjakerroksen itäisivulla voidaan muuttaa sisätilaksi; muutoksen on sopeuduttava rakennuksen muotokieleen.
4. Rakennusta lähiympäristöineen on hoidettava ja käytettävä sen kulttuurihistoriallisen ja rakennustaiteellisen arvon edellyttämällä tavalla.
5. Museovirastolla on oikeus antaa ohjeita suojelumääräysten soveltamisesta ja myöntää niistä vähäisiä poikkeuksia. Rakennuksessa tehtävät korjaustyöt tulee suorittaa Museoviraston hyväksymällä tavalla.

Rakennuksesta on tehty rakennushistoriaselvitys (Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto talli yhteistyössä Alvar Aalto -säätiön kanssa 2003–2005). Sitä on päivitetty vuosien 2005–2015 osalta (Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto talli 2016). Hankesuunnittelun yhteydessä on tehty rakenteiden kuntotutkimuksia ja niiden toimenpidesuosituksia. Museovirasto on seurannut hankesuunnittelua yhdessä Alvar Aalto -säätiön kanssa.

Nyt lausuttavana olevassa hankkeessa tehdään talotekninen peruskorjaus, järjestellään toimintoja osittain uudelleen ja parannetaan esteettömyyttä. Peruskorjauksessa tehdään sekä rakenteellisia että tilamuutoksia.

Suojelupäätöksen kannalta huomionarvoiset muutokset ja toimenpiteet sekä Museoviraston kanta niihin

Toimenpiteet sisätiloissa

Pohjakerros:

Rakennuksen talotekniikka uusitaan. Sen tarvitsemia lisätiloja varten tehdään uudet maanalaiset tilat pihalle konserttisiiven länsipuolelle. Keittiötä laajennetaan.

Pohjakerroksessa tehdään purkutöitä uusien teknisten ja kanavatilojen rakentamisen yhteydessä. Tekniikkakuiluja laajennetaan sekä muokataan. Maanalaisten tilojen rakentaminen vaatii louhintaa. Rakennustapaselostukseen on asianmukaisesti kirjattu käytettäväksi kevytpanoslouhintaa tai räjähtämättömiä menetelmiä sekä edellytettäväksi tarkkailumittauksia.

Louhinnoissa tulee huomioida rakennuksen suojelustatusraja-arvoja määriteltäessä ja tarvittaessa käyttää matalampia lukemia kuin tavallisesti. Tärinämittauspisteiden sijoittelusta ja määrästä tulee vielä tarkemmin neuvotella. Näin voidaan välttää esimerkiksi sisämarmoripintojen tai niiden taustakiinnitysten vaurioituminen.

Sisäänkäyntikatoksen alapuolisia rakennustöitä varten katos tuetaan väliaikaisesti. *Katoksen ja viereisten seinäpintojen suojaukset on tehtävä erityisen huolellisesti.*

Verandan alkuperäisten pilareiden yhteyteen on merkitty tehtäväksi uusia IV-hormeja palvelemaan tilan ilmanvaihtoa. Verandaan joudutaan rakentamaan kaksi uutta pilaria, koska uusien näyttelytilojen kaarevaan ”takaseinään” avataan kulkuaukkoja. Pohjoispäähän tehdään myös uusi väliseinä, jonka taakse muodostuu portaaton kulkureitti ulkoa kalustevarastoon.

Uusien hormien liittämistä alkuperäisten rakenteiden yhteyteen tulee välttää ja tutkia niille vaihtoehtoisia sijoituskohtia. Kaikkiaan muutokset merkitsevät suuria rakennusteknisiä töitä uudehkoissa tiloissa.

1. krs:

Peruskorjauksen laaja tilamuutos kohdistuu Finlandia-salin alapuolisiin harjoittelu-, ym. tiloihin, jotka muutetaan näyttelytiloiksi. Erilliset vaate/instrumenttihuoneet puretaan. Salin vanha näyttämönostin korvataan uudella. Muutoksissa puretaan kantavia rakenteita näyttelytiloissa sekä nostimen ja sen kuilun osalta.

Museovirasto on pitänyt muutoksia mahdollisina. Näyttelytilan käyttäjämäärät tulee sovittaa tilaan talotekniikan säätelmissä rajoissa. Näyttelyaineisto tulee valikoida siten, ettei museotoiminnan kaltaista olosuhdekontrolloitua sisäilmaa edellytetä.

Talon pohjoispäässä tehdään toiminnallisia ja kulkuyhteyksiin liittyviä muutoksia. Henkilökunnan hissi muutetaan läpikuljettavaksi, ja sen kuilua laajennetaan. Toimistot palautetaan asunnoiksi.

Asuntojen kiintokalusteiden alkuperäiseen asuun palauttamiseen on varmistettava riittävät tiedot.

Terassisaliin lisätään lasiväliseinä ja kaksi ulko-ovea terassille. Aulan Aino-lounge muutetaan kahvio/näyttelytilaksi.

Kahvilatoiminnan tuomisen välttämättömyys aulan yhteyteen on pohdittava vesi- ja viemäröinti- sekä ilmanvaihtoasennusten näkökulmasta. Loungen uudet kalusteet ja pinnat tulee sopeuttaa aulan kokonaisuuteen.

2. krs:

Finlandia-salin muutokset liittyvät toiminnallisuuteen ja esteettömyyteen. Näyttämö palautetaan alkuperäiseen korkoonsa. Salin ylätilassa ja näyttämöltä poistetaan eri vaiheissa tehtyjä lisäyksiä. Tämä mahdollistaa alkuperäisen esiripun palauttamisen paikalleen. Uusi näyttämönostin rakennetaan lavan reunaan. Sen kohdalla joudutaan istuimien rakennetta muuttamaan. Salin takaosaan järjestetään esteettä katsojapaikkoja poistamalla istuimia.

Muutokset ovat mahdollisia, mutta vaativat vielä tarkempaa suunnittelua. Salin tekniikan sijoitukset ja ulkonäkö tulee sovittaa suojeltuun sisätilaan.

Helsinki-salin esteettömyyttä parannetaan avaamalla sinne kulku lämpiöstä, jonka seinästä on löydetty sopiva kohta aukolle. Salin takaosaan tehdään luiska ja esteettömät katsojapaikat.

Muutos on saatu sovitettua sekä lämpiön että salin ilmeeseen.

Entinen "taiteilijakahvio" muutetaan kokoustiloiksi. Esiintyjien tiloja yhdistellään väliseiniä purkamalla.

Uusien tilojen ilmeeseen, materiaaleihin, kalusteisiin ja yksityiskohtiin on tarpeen luoda oma, rakennukseen soveltuva konseptinsa. Tämä koskee kaikkia rakennukseen tässä korjauksessa tulevia uusia tiloja.

Konserttisiiven pohjoispään ikkunattomat toimisto- ja työtilat muutetaan kokoustiloiksi sekä 2. että 3. kerroksessa. Kerrosten välille rakennetaan uusi sisäporras. Piazzaa palvelemaan toteutetaan uusi wc-ryhmä. Nykyiset keittiötilat 2. kerroksessa uusitaan kokonaan. Kongressisiiven lämpiöön rajautuviin kokoustiloihin on esitetty muutoksia. Lämpöön eteläpäästä jakavat paljeovet poistetaan ja toinen korvataan siirtoseinällä.

3. krs:

Suurimmat muutokset liittyvät keittiönportaan ja hissin uudistamiseen.

4. krs:

Kongressisalien parvikerroksen tulkkikoppeja muutetaan katsomopaikoiksi, ja niiden väliseinät puretaan.

Muutos vaikuttaa kongressisalien ilmeeseen, koska tulkkikoppien lasi-ikkunat poistetaan. Museovirasto esittää harkittavaksi, onko lasien poisto tarpeen. Tulkkikoppien tarve tulee myös jatkosuunnittelussa selvittää.

Kattoterassikerroksen nykyiset tarkkaamotilat on esitetty muutettavaksi saunaosastoksi. Osalle tarkkaamoista pitää löytää korvaava sijoitus.

Saunatoimintojen tuominen Finlandia-talon kaltaiseen rakennukseen vaikuttaa väkinäiseltä. Museovirasto suhtautuu suurella varauksella saunaosaston toteuttamiseen ja sen seurannaisvaikutuksiin. Tarkkaamojen mahdollinen uusi sijoitus ei saa johtaa muutoksiin Finlandia-salissa. Huoltoreitit katolle ja katon ympäri tulee huomioida.

Kattoterassin turvallisuutta parannetaan järjestämällä uusi poistumistie eli oviyhteys sisäportaaseen. Terrassin kaide varustetaan lasisella umpiosalla.

Lasista syntyvät heijastukset tulee minimoida tai tutkia muita ilmeeltään keveitä ratkaisuja.

Hissit

Hissiyhteyksien parantaminen aiheuttaa merkittäviä rakennusteknisiä toimenpiteitä useissa kerroksissa. Keittiön porras puretaan ja hissi uusitaan nykyistä suurempana.

Keittiöhissin uusiminen parantaa toiminnallisuutta. Se ei visuaalisesti liity päätaloihin.

Uusi Helsinki-salia palveleva hissi on näkyvä lisäys 1. kerroksessa ravintolan sisääntulohallissa ja pohjakerroksen kahvilassa.

Uuden hissien rakentaminen ja sen sijoitus on suunnittelun aikana hyväksytty, jotta Finlandia-salin viereistä hissiä ei tarvitse laajentaa kaikille liikuntaesteisille riittäviin mittoihin. Pohjakerroksessa hissikuilusuunnittelussa tulisi tutkia ratkaisua, jossa sauvatiiliseinä kokonaisuudessaan voidaan säilyttää paikoillaan. Uuden hissikuilun ulkopintojen verhoilumateriaalia on jatkosuunnittelussa hyvä vielä tutkia kerroskohtaisesti.

Vesikatto, julkisivut, ympäristö

Tasakattorakenteet uusitaan yläpohjan betonipintaan asti. Konserttisiiven tasakattojen räystäitä korotetaan n. 100 mm, jotta katolle saadaan paremmat kaadot. Katolle tulee savunpoistoluukkuja.

Räystäskorotuksen yksityiskohdat liittyvät myös julkisivun uusimiseen.

Konserttisalin ja kongressiosan kupariverhotuilla vesikatoilla irrotetaan nykyinen pelti, jotta alapuolisia kattorakenteita voidaan korjata. Kuparipellit ja -listoitukset asennetaan takaisin alkuperäisille paikoilleen. Graniittilaatoitettuja ulkotasoja pohjakerroksen itäsivulla ja sisääntulokerroksen ulkoterasilla sekä Mannerheimintien puoleisella sivulla joudutaan rakennustöiden ajaksi irrottamaan.

Pellit, listat ja laatat tulee inventoida, irrottaa ja varastoida huolellisesti takaisinpalautusta varten.

Marmoriosilla julkisivurakenne uusitaan seinän betonipintaan asti. Muilta osin julkisivut kunnostetaan. Ikkunat ja ulko-ovet kunnostetaan. Kaikista eri tyypeistä tehdään kunnostusmallit. Rakennuksessa on runsaasti erilaisia liittymädetaljeja.

Materiaalivalinnat tarkentuvat suunnittelun edetessä. Liittymien korjaustoteutukseen alkuperäisiä yksityiskohtia seuraten tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Sisäpinnat

Keraamisilla kourulaatoilla, luonnonkivillä, pronssilevyillä ja puuritiilillä verhoillut sisäseinät ja pilarit kunnostetaan ja puhdistetaan.

Pinnat tulee suojata huolellisesti. Laattojen ja luonnonkivien taustakiinnitysten kunnosta ei ole tarkkaa tietoa. Tärinät voivat aiheuttaa vaurioita. Erityispintojen kunnostus- ja puhdistusmenetelmistä on syytä konsultoida konservaattoria.

Piazzan korkealla osalla betonialakattoon tehdään asennusaukot palkkien kylkeen asennettavien kiinnikkeiden kohdille. Kattoihin liittyviä talotekniikan asennustapoja selvitetään jatkosuunnittelussa.

Aukkojen määrä on syytä minimoida. Tilan ilmeen pitää pysyä nykyisenkaltaisena. Kattoon ei tule lisätä uusia pysyviä rakenteita.

Travertiinilattioiden ja -portaiden sekä kivijalkalistojen paikalliset vauriot on määritelty paikattavaksi kivimassalla tai uudella vastaavalla laatalle.

Laattojen löytäminen ja valinta voi olla haasteellista. Tästä syystä pienet kolhut ja vauriot tulee hyväksyä osana rakennuksen ikääntymistä. Kunnollisilla suojauksilla ja huolellisilla työtapoilla minimoidaan työnaikaisten vaurioiden syntyä.

Piazzalle 1.kerroksen aulasta johtavan travertiiniportaikon askelmiin, kaiteen viereen, on tarkoitus tehdä huomiomerkinnät.

Huomiomerkinnät vaativat huolellista suunnittelua ja vaihtoehtojen hakemista.

Kalusteet, valaisimet ja laitteet

Finlandia-talon kalusteet ovat uniikkeja kiinto- ja irtokalusteita, ja ne korjataan alkuperäistä ilmettä noudattaen. Korjattavista kalustetyypeistä tehdään kunnostusmallit.

Tämä on hyvä tavoite. On tärkeää muistaa, että standardituotannossakin olevilla kalusteilla on erityinen merkitys Finlandia-talossa.

Kunnostettavia kalusteita ovat mm. aulojen ja lämpiöiden tiskit sekä yleisö-wc -tilojen pesuallaskalusteet.
Myös näissä mm. marmorin puhdistus/käsittely tulee tehdä konservaattorin ohjeistuksella.

Pääaulan naulakkokalusteita on esitetty muutettavaksi pääosin liikuteltaviksi varustamalla ne pyörillä.
Liikuttelu kuluttaa ja vaurioittaa travertiinilattiaa, ja tulee vielä tutkia, onko muutos tarpeen.

Olevat valaisimet kunnostetaan. Paikoitellen lisätään kokonaan uusia tai alkuperäisen mallin mukaisia valaisimia.
Uusiin alkuperäismallien mukaisiin valaisimiin tulee kaivertaa valmistusvuosi.

Finlandia-talon yleisötiloissa on huolehdittava myös teknisten laitteiden ja varusteiden sijoituksista ja ulkonäöstä hallitusti. Vanhojen laitteita tulee mahdollisuuksien mukaan säilyttää, ja uusittavia toteuttaa vanhan mallin mukaan.

Lopuksi

Kauttaaltaan erityistä huomiota on kiinnitettävä siihen, ettei säilytettäviä tiloja, niiden rakenteita tai pintoja vaurioiteta rakennus- ja purkutöissä. Olevien pintojen patinaa ei tule hävittää. Toiminnaltaan ja tilajaoltaan uusittujen tilojen ilmeen on oltava sopusoinnussa kokonaisuuden kanssa. Finlandia-talolle ominaista on, että isojen muutosten ohella myös pienillä muutoksilla on merkitystä sisätilojen ilmeelle ja olemukselle.

Edellä esitetyin kommentein Museovirasto puoltaa hankesuunnitelmaa ja siinä esitettyjä periaatteita. Lausunto on tehty yhteistyössä Alvar Aalto -säätiön kanssa.

Tekniset ratkaisut, yksityiskohdat ja materiaalit tarkentuvat suunnittelun edetessä, samoin lisätarpeet esimerkiksi mallitöiden osalta. Väritutkimusten lisätarve tulee selvittää. Museovirasto osallistuu hankkeen jatkosuunnitteluun.

Yli-intendentti

Helena Taskinen

Yliarkkitehti

Sirkkaliisa Jetsonen

Tiedoksi Alvar Aalto Säätiö
Alvar Aalto -säätiö / Jonas Malmberg
Arkkitehdit NRT Oy
Helsingin kaupunki / KYMP / Merja Ikonen